

ISSN 2149-9845

E-ISSN 2636-7807

TÜRKİYE
DİN EĞİTİMİ
ARAŞTIRMALARI
DERGİSİ

TURKISH JOURNAL OF RELIGIOUS EDUCATION STUDIES (TJRES)

مجلة بحوث التربية الدينية التركية

Sayı 6 / Number 6

İzmir - 2018

TÜRKİYE DİN EĞİTİMİ ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

Turkish Journal of Religious Education Studies

Türkiye Din Eğitimi Araştırmaları altı ayda bir yayımlanan uluslararası ve hakemli bir dergidir.

Turkish Journal of Religious Education Studies is an international, peer reviewed and biannual journal.

Sayı/Number 6 • Aralık/December 2018 • ISSN 2149-9845 • E-ISSN 2636-7807

İmtiyaz Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü / Owner and Chief Executive Officer

Mehmet BAHÇEKAPILI

Baş Editör / Editor in-Chief

Mustafa USTA

Sayı Editörü / Editor

Safnaz ASRİ

Editörler / Editors

Siebre MIEDEMA (VU University Amsterdam)	Christopher G. ELLISON (The University of Texas at San Antonio)
Cemal TOSUN (Ankara Üniversitesi)	Recai DOĞAN (Ankara Üniversitesi)
Muhittin OKUMUŞLAR (Konya Necmettin Erbakan Üniversitesi)	Zeki Salih ZENGİN (Yıldırım Beyazıt Üniversitesi)
Nurullah ALTAŞ (Atatürk Üniversitesi)	Michael NIELSEN (Georgia Southern University)
Ahmet KOÇ (Marmara Üniversitesi)	Friedrich SCHWEITZER (Eberhard Karls Universität Tübingen)
Mehmet BAHÇEKAPILI (İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi)	Süleyman AKYÜREK (Erciyes Üniversitesi)
Safnaz ASRİ (İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi)	Mohammed DERRADJ (University of Algeria II)
Ednan ASLAN (Universität Wien)	Kenan SEVINÇ (Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi)
Zuhal AĞILKAYA ŞAHİN (İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi)	Murat Şimşek (Necmettin Erbakan Üniversitesi)

Kitap Değerlendirme Editörleri / Book Review Editors

Hakkı KARASHAHİN (İzmir Katip Çelebi Üniversitesi)	Ahmet GEDİK (İzmir Katip Çelebi Üniversitesi) - Ahmet Ali ÇANAKCI (İzmir Katip Çelebi Üniversitesi)
--	--

Yayın Kurulu / Editorial Board*

Zuhal AĞILKAYA ŞAHİN, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi (TURKEY)	Ayman AGBARIA, University of Haifa (ISRAEL)
Muhsin AKBAŞ, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi (TURKEY)	Süleyman AKYÜREK, Erciyes Üniversitesi (TURKEY)
Ednan ASLAN, Universität Wien (AUSTRIA)	Safnaz ASRİ, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi (TURKEY)
Nedim BAHÇEKAPILI, Islamitische Universiteit Europa (HOLLAND)	Mehmet BAHÇEKAPILI, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi (TURKEY)
İrfan BAŞKURT, İstanbul Üniversitesi (TURKEY)	Bayraktar BAYRAKLI, Marmara Üniversitesi (TURKEY)
Beza BİLGİN, Ankara Üniversitesi (TURKEY)	Ahmet Ali ÇANAKCI, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi (TURKEY)
Mohammed DERRADJ, University of Algeria II (ALGERIA)	Abdurrahman DODURGALI, Marmara Üniversitesi (TURKEY)
Recai DOĞAN – Ankara Üniversitesi (TURKEY)	Christopher G. ELLISON, The University of Texas at San Antonio (USA)
Ahmet GEDİK, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi (TURKEY)	Recep Emin GÜL, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi (TURKEY)
Hülya HACİSMAİLOĞLU, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi (TURKEY)	Michael NIELSEN, Georgia Southern University (USA)
Hakkı KARASHAHİN, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi (TURKEY)	Recep KAYMAKCAN, Sakarya Üniversitesi (TURKEY)
Ahmet KOÇ, Marmara Üniversitesi (TURKEY)	Mustafa KÖYLÜ, Ondokuz Mayıs Üniversitesi (TURKEY)
Muhittin OKUMUŞLAR, Necmettin Erbakan Üniversitesi (TURKEY)	Siebre MIEDEMA, VU University Amsterdam (HOLLAND)
Friedrich SCHWEITZER, Eberhard Karls University (GERMANY)	Halil İbrahim ŞENAVCU, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi (TURKEY)
Bülent UÇAR, Universität Osnabrück (GERMANY)	Mustafa USTA, Marmara Üniversitesi (TURKEY)
Prof. Dr. Edmunt WEBER, Universität Frankfurt am Main (GERMANY)	Samet YAĞCI (İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi (TURKEY))

*Soyadına göre alfabetik sırada / In alphabetical order by surname

Kapak Tasarımı / Cover Design

Furkan Selçuk Ertargin

Tasarım / Graphic Design

Mehmet BAHÇEKAPILI - Safnaz ASRİ

Baskı / Printed By - Baskı Tarihi / Printed Date

Limit Ofset – 25.012.2018

SELÇUKLU DEĞERLER EĞİTİMİ PROJESİ (SEDEP) İLE İLGİLİ VELİ GÖRÜŞLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ*

Nuran KOYUNCU**
E-mail: nkoyuncu@konya.edu.tr
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-6696-9733>

Şakir UÇAR***
E-mail: sakirucar4242@gmail.com
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7298-3446>

Citation/©: Koyuncu, N. ve Uçar, Ş. (2018). Selçuklu değerler eğitimi projesi (SEDEP) ile ilgili veli görüşlerinin değerlendirilmesi. *Türkiye Din Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, 6, 157-173.

Öz

Değerler, insanların hayatındaki işaret levhaları gibidir. Tehlikeli eğitimlerde, kaygan zeminlerde kişilere yol gösterirler. Birçok ülkede değerler eğitimine olan ilgi giderek artmaktadır. Bu kapsamda Türkiye’de yapılan çeşitli çalışmalar göze çarpmaktadır. Bu çalışmaların en önemlilerinden birisi de Selçuklu Değerler Eğitimi Projesi’dir. Selçuklu Değerler Eğitimi Projesi (SEDEP), Konya ilindeki Selçuklu Belediyesi öncülüğünde paydaşları Necmettin Erbakan Üniversitesi ve Selçuklu Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından, ilçedeki bütün okullarda uygulanmaktadır. Araştırmanın amacı değerler eğitimi üzerine yapılacak çalışmalara ışık tutmak ve SEDEP’in geleceğini şekillendirmeye katkı sunmaktır. Bu çalışma, öğrenci velileri ile Nitel Araştırma Yönteminde Betimsel bir yaklaşımla ve “*Sabit Form Anket Görüşmesi*” veri toplama aracı ile yapılmıştır. Veriler analiz edildiğinde velilerin genel kanaatlerinin, SEDEP’in öğrenciler üzerinde önemli bir farkındalık oluşturduğu, sevgi, saygı, hoşgörü, cömertlik, sorumluluk gibi değerleri benimsemelerinde SEDEP etkinliklerinin çok önemli bir yer tuttuğu ortaya çıkmıştır. Değerlerin öğrenciler tarafından benimsenmesinin ve hayata geçirilmesinin en önemli

* Bu çalışma Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü’nde yapılan “Selçuklu Değerler Eğitimi Projesi (SEDEP) ile İlgili Öğretmen ve Veli Görüşlerinin Değerlendirilmesi” isimli yüksek lisans tezinden yararlanılarak hazırlanmıştır.

** Doç. Dr., Necmettin Erbakan Üniversitesi, Hukuk Fakültesi, Kamu Hukuku Bölümü.

*** Selçuklu Milli Eğitim Şube Müdürü.

unsurlarından birinin, çocukların önündeki kişilerin rol model olarak davranışlarına dikkat etmeleri olduğu görülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Değerler, değerler eğitimi, SEDEP, okullar, öğrenci velileri

Evaluation of the Parents Opinions on Seljuk Values Education Project (SEDEP)

Abstract

In many countries, the interest of values education is increasing. Within this scope, some studies conducting in Turkey is remarkable. One of the most important of these studies is The Seljuk Values Education Project. (SEDEP). The study carried out with "Constant Assessment Questionnaire Form" data which is qualitative research method with the operator parents of students who are implementers of the Project. The main purpose of the research is to lighten the studies on education of values and to contribute to shape future studies of SEDEP. When the findings are analyzed, it is stated that general opinion of parents is SEDEP creates a significant awareness on students, and SEDEP activities have a very important place in adopting values such as love, respect, tolerance, generosity and responsibility. One of the most important elements of the adoption of values by the students is to pay attention to their behavior as a role model.

Keywords: Values, values education, SEDEP (The Seljuk Values Education Project), schools, parents.

Giriş

Değerler, insanların davranışlarının kaynağını oluşturan ve bu davranışları yargılamaya yarayan anlayışlardır. Okulların gerek kendi sorumluluklarını gerekse toplumun beklentilerini karşılamak amacıyla, gençlerin değer edinmelerini ya da değerlerini geliştirmelerine yönelik yapmış oldukları uygulamalar genel olarak değerler eğitimi ifadesi ile adlandırılmaktadır. Bu bağlamda değerler eğitimi ifadesi toplumsal hayatı etkileyen bütün alana ait bilgi beceri ve tutumların kazandırılmak amacıyla uygulanan faaliyetleri kapsayan şemsiye bir kavram olarak kullanılmaktadır (Ekşi ve Katılmış, 2011: 13).

Değer kavramı, sözlük anlamı olarak "*bir şeyin önemini belirlemeye yarayan soyut ölçü, bir şeyin değdiği karşılık, kıymet, bir şeyin para ile ölçülebilen karşılığı, kıymet, paha*" şeklinde tanımlanmaktadır Türk Dil Kurumu (TDK, 2016). Değer kelimesi, günlük dilde bir şey için biçilen kıymet şeklinde kullanılmaktadır. Bu nedenle sözlüklerde değer, bir şeyin önemini belirlemeye yarayan soyut ölçü, bir şeyin değdiği karşılık, kıymet olarak tanımlanmaktadır (Aydın ve Gürler, 2012: 1). Değer kavramı sosyal bilimlerin tamamında (psikoloji, sosyoloji, sosyal psikoloji, antropoloji, siyaset, bilim, eğitim, psikiyatri, ekonomi ve tarih vb.) önemli bir yere sahip olmalıdır (Kasapoğlu, 1992: 143). Değer, bir topluluğun gelişimini devam

ettirmek için bireylerin çoğu tarafından onaylanmış; o toplumu ileriye taşıyacak ortak duygu ve düşünceleri ifade eden kapsamlı ilkeler bütünüdür (Genç ve Eryaman, 2008: 90).

Küreselleşen dünyada teknolojinin de gelişmesiyle birlikte ülkeler arası sınırlar ortadan kalkmıştır. Bu durum kültürel ve sosyal yönden tüm ülkelerin halklarının etkileşimini ve değişimini beraberinde getirmiştir. Teknolojinin gelişmesi ile iletişim ve haberleşme araçları her eve girmiş, bu araçlar vasıtasıyla sanal ortamlar geliştirilmiş ve hiçbir fark gözetmeksizin herkesin bu ortamlarda bulunması sağlanmıştır. Teknolojik gelişmeler bir taraftan hayatı kolaylaştırırken diğer taraftan toplumların yapısına zarar vermiştir. Toplumlara ayakta tutan değerlerde yozlaşmalar görülmüş, egemen devletlere ait kültür emperyalizminin tehdidiyle karşı karşıya kalmıştır. Tüm toplumlar bu etkileşim ve değişimin olumsuz etkilerinden bireylerini korumak için eğitim öğretim faaliyetleri başta olmak üzere türlü tedbirler almak zorunda kalmışlardır. Bireylerin, içinde yaşadığı toplumun değerlerini benimseyerek değerleri olgu ve olaylara yaklaşımlarında ve davranışlarında ölçüt olarak kullanmalarını sağlamak için çaba harcamaktadırlar (Kıncal, 2007: 26).

Yükselen şiddet eğilimleri, anne-babaya, öğretmene, yetkili kişilere karşı gelme ve isyan, sahtekârlıkta artış, yalan söyleme, yolsuzluk, hırsızlık, iş ahlakında düşüş, kişisel ve toplumsal sorumluluk bilincinde azalma, kendine zarar verici davranışlarda (madde bağımlılığı, intihar vb.) artış tüm dünyada insanlık sorunu haline gelmiştir. Bu tür olumsuzlukların önüne geçilmesi amacıyla, Selçuklu Değerler Eğitimi Projesi (SEDEP) ile öğrenci merkezli, öğretmen, veli ve tüm toplum değerler konusunda bilgilendirilmekte, insanlık için, barış için, adalet için, hoşgörü için önemli mesajlar verilmesine katkı sağlanmaktadır (<http://www.selcukludegerlereregitalimi.com> E.T. 05.01.2018).

SEDEP, 2012-2013 eğitim-öğretim yılında öğrencilere temel insani değerlerin kazandırılması amacıyla ve resmî müfredatla birlikte uygulanabilecek bir proje olarak hayata geçirilmiştir. Dönütlerin olumlu olması ve SEDEP adına başarılı bir yıl geçmesi üzerine 2013-2014 eğitim-öğretim yılında zenginleştirilerek, yeniden tasarlanmış ve paydaşların da desteği ve katılımlarıyla uygulanmıştır. 2014-2015 eğitim öğretim yılında ise önceki yıllarda sadece okul öncesi, ilkokul ve ortaokul öğrencilerine hitap eden projeye lise öğrencileri de dâhil edilmiş, öğrencilere yönelik yeni etkinlikler planlanmış ayrıca velilere ve öğretmenlere yönelik seminerlerle de zenginleştirilerek ve kazanılmış tecrübe ile geliştirilerek uygulanmıştır. Tüm paydaşlardan alınan dönütler sonucu, 2015-2016 eğitim öğretim yılında proje yeniden revize edilmiş, veli ve öğretmenlerimizin de etkin katılabileceği çalışmalara yer verilerek tüm toplumu kucaklayacak nitelikte etkinlikler belirlenmiştir. Bu eğitim-öğretim döneminde; Başbakanlık Tanıtma Fonu'na müracaat edilmiş ayrıca MEB Eğitim ve Öğretimde Yenilikçilik Ödülleri'ne başvuru yapılmıştır (<http://www.selcukludeger-leregitalimi.com>).

SEDEP, önceki yıllarda olduğu gibi 2016-2017 eğitim öğretim yılında da yeni etkinlikler ve farklı materyallerle uygulanmıştır. Projenin etki alanının genişletilmesi amacıyla 2015-2016 eğitim öğretim döneminde Başbakanlık Tanıtma Fonu'na yapılan müracaattan olumlu cevap alan proje için 2016-2017 eğitim-öğretim döneminde Tanıtma Fonundan alınan destekle ulusal ve uluslararası düzeyde etkinlikler planlanmış ve proje kapsamında, *"Türkiye SEDEP'le Değerlerini Tanıtıyor"* programı çerçevesinde KKTC ve Bosna Hersek'te yöneticilerin, halkın ve öğrencilerin yoğun ilgisi ile karşılanmış ve ilk uygulama sonrasında belirlenen kardeş okullarda da uygulanmıştır (<http://www.selcukludegerlereregiti.com>).

Başarısını her geçen yıl artırarak devam eden proje 2017-2018 eğitim öğretim döneminde yine ulusal ve uluslararası birçok etkinliğe imza atmıştır. Başkent Ankara'da MEB Talim Terbiye Kurulu binasında sergi yapılmış ülke geneline SEDEP'in tanıtımı yapılmıştır. Ayrıca Romanya'da Köstence bölgesi ziyaret edilerek bölge okullarında SEDEP etkinlikleri gerçekleştirilmiştir.

SEDEP kapsamında 2017-2018 eğitim öğretim yılında da 8 değer ele alınmıştır. Bu değerler; sorumluluk, özdenetim, sevgi, dürüstlük, adalet, saygı, yardımseverlik ve sabırdır. Bu sekiz değer her biri bir ay boyunca odak değer olarak kabul edilecek ve o ay boyunca bu değerler, okul genelindeki çalışmalarda öne çıkacaktır. Ayrıca derslerde sekiz değer her birine, tüm eğitim öğretim sezonu boyunca, ders programlarıyla uyumlu olarak geliştirilmiş çeşitli etkinliklerle atıflarda bulunulacaktır. Bu çerçevede her değerle ilgili olarak Selçuklu Belediyesi tarafından öğrencilere, velilere ve öğretmenlere çalışmayı destekleyecek materyaller ulaştırılacaktır. Uygulamada yer alan etkinlikler planlanırken bu 8 değer temel alınmış ve her bir değer için öğrencilerin uygulama yapmasına olanak sağlayan çalışmalar geliştirilmiştir. Böylece öğrencilere, dağıtılan kitaplardan elde ettikleri bilgiler ışığında gerçek yaşamda gönüllülük esasıyla değerlerimizi tecrübe etme imkânı verilmiştir.

SEDEP'te işlenecek değerler, yapılacak etkinlikler, kullanılacak materyaller yoğun bir istişare süreci ve geniş bir araştırma sonunda kararlaştırılmaktadır. Bu çerçevede öğretmenlerle anketler yapılmış ve 2014-2015 eğitim öğretim dönemiyle birlikte her yılın sonunda alanında uzman kişilerin, öğretmenlerin, öğrencilerin ve velilerin katıldığı çalıştaylar gerçekleştirilmiştir. Bütün bu çalışmalar sonucunda taraflardan gelen talepler ve eleştiriler dikkate alınarak SEDEP yürütme kurulunca planlamalar yapılmaktadır. SEDEP'in başladığı yıllarda ilkokul ve ortaokul öğrencilerine materyal olarak kitaplar dağıtılırken ortaokul öğrencilerinden verim alınamadığı için kitap dağıtımı ortaokullarda iptal edilmiştir. Bunun yerine sınıf kitaplıkları kurulmuş ve ortaokullara yönelik etkinlik sayılarında artışa gidilmiştir.

SEDEP'te etkinlikler çok önemlidir. Her kademedeki öğrencilerin durumu dikkate alınarak etkinlikler, yapılacak yarışmalar ve dağıtılacak hediyeler belirlenir. Her değer için yaklaşık 4-5 etkinlik planlanır. Etkinliklere öğrencilerin öğretmenlerin ve velilerin ilgi ve

beğenilerine göre devam edip edilmeyeceğine karar verilir. 2015-2016 eğitim öğretim döneminde ilkokullarda serbest etkinlik derslerinin haftada bir saatinde SEDEP'in işlenmesi şeklinde kaymakamlık oluru alınmış ve tüm ilkokullarda uygulanmıştır. SEDEP'in uygulanması ve tanıtımı için her eğitim öğretim döneminin başında okul müdürleri, rehber öğretmenler ve sorumlu müdür yardımcıları ile toplantılar yapılmaktadır. Okullarımızda okul müdürünün sorumluluğunda ilgili müdür yardımcısı, bir rehber öğretmen ve bir öğretmenden oluşan yürütme kurulları oluşturulmaktadır.

Her yıl Konya Valiliği, Konya İl Milli Eğitim Müdürlüğü ve Selçuklu Belediyesi arasında imzalanan protokol çerçevesinde yürütülen SEDEP 2017-2018 eğitim öğretim döneminde proje olmaktan çıkmış ve program olarak uygulanmaya başlanmıştır. Öğrencilere yönelik yapmış olduğu etkinliklerin ve seminerlerin yanı sıra öğretmenlere ve velilere yönelik de ülkemizin yetiştirdiği en yetkin ve alanında uzman kişilerce seminerler düzenlenmektedir. Bütün bu çalışmalar yapılırken SEDEP'in paydaşlarından olan Necmettin Erbakan Üniversitesi'nin akademik ve bilimsel danışmanlığından yararlanılmaktadır. Selçuklu Belediyesi'nin rehberliğinde beğeni ile yürütülen SEDEP etkinliklerini Selçuklu Belediyesi yine SEDEP kapsamında tüm onuncu sınıf öğrencilerini Çanakkale Destanı'nın yaşadığı bölgelere günü birlik olarak uçakla götürüp muhteşem bir organizasyona imza atarak taçlandırmaktadır.

Bu kapsamda araştırmanın amacı değerler eğitimi kapsamında SEDEP ve yapılan etkinliklerin öğrencilere ve topluma hangi insani değerleri kazandırdığının incelenmesi olarak belirlenmiştir. Çalışma, projenin uygulayıcıları olan öğretmenler ve öğrenci velileri ile yapılmıştır. Araştırmanın asıl amacı değerler eğitimi üzerine yapılacak çalışmalara ışık tutmak ve SEDEP'in geleceğini şekillendirmeye katkı sunmaktır.

1. Araştırmanın Yöntemi

Bu araştırma için nitel araştırma modeli benimsenmiştir. Nitel araştırmanın felsefi temellerini yorumlamacı felsefi anlayış oluşturmaktadır. Nitel araştırma sosyo-kültürel dünyanın karmaşık yapısının insanlar tarafından belirli bir zaman ve bağlam çerçevesinde nasıl tecrübe edildiğiyle, anlaşıldığıyla ve yorumlandığıyla ilgilenmektedir. Creswel nitel araştırma modelini, en genel anlamda, toplumsal yaşamla ve insanla ilgili problemleri kendine özgü tekniklerle sorgulayarak anlamlandırma süreci olarak tanımlamaktadır (Creswel 1998). Bu çalışmada kullanılan nitel betimsel model ise belirli bir ilişki durumunu tanımlar ve verilen durumu tam ve dikkatli olarak ortaya koyar. Özellikle eğitim alanındaki en yaygın araştırma betimsel tarama çalışmasıdır. Veri toplama aracı olarak 'Sabit Form Anket Görüşmesi' kullanılarak velilerin araştırma konusu ile ilgili yaklaşımları, deneyimleri ve önerileri tespit edilmeye çalışılmıştır.

2. Çalışma Grubu

Nitel araştırmalarda esas olan katılımcı sayısının fazlalığı değil, çeşitlilik, zenginlik ve farklılıkları yansıtacak katılımcıları çalışmaya dâhil ederek çalışılan konu ile ilgili ayrıntılı bir resim ortaya koymaya çalışmaktır. Bu araştırmanın çalışma grubunu belirlemek için amaçlı örneklem seçme yöntemlerinden tabakalı amaçlı örneklem seçilmiştir. Tabakalı amaçlı örneklem, tabakalara ayrılmış örneklem içinden amaçlı olarak seçilen yeni örneklem grubudur (Baltacı, 2018). Yaklaşık 90.000 öğrenci velisi içerisinde farklı yaş, cinsiyet ve meslek gruplarından belirlenen okul öncesi, ilkököl ve ortaokul velileri içerisinde toplam 68 kişi katılımcı olarak seçilmiştir. Araştırma yapılırken velilerin seçiminde cinsiyet, mezuniyet, seviye çeşitliliği (okul öncesi, ilkököl, ortaokul, imam hatip ortaokulu), devlet ve özel okul statüsü bu çeşitliliğin sağlanmasında temel oluşturmuştur. Selçuklu ilçesindeki okullardan farklı bölgelerden olmak üzere 2 anaokulu 10 'u devlet okulu olmak üzere 12 ilkököl, 2 imam hatip ortaokulu ve 1 ortaokul seçilmiş ve bu okullardan öğrenci velileri ile görüşülmüştür.

3. Verilerin Toplanması

Araştırmada nitel araştırma yöntemi esas alınarak "Sabit Form Anket Görüşmesi" yöntemi ile veriler toplanmıştır. Sabit form anket görüşmelerini yarı yapılandırılmış görüşmelerden ayıran özellik yüz yüze görüşme olmadan formlarla anket benzeri bir şekilde veri toplamaya fırsat tanıyor olmalarıdır. Bu amaçla öğrenci velilerine yönelik 8 sorudan oluşan formlar hazırlanmıştır. Görüşme formlarının ilk bölümünde araştırmacı kendisini tanıtmış, araştırmanın amacını açıklamıştır. İkinci bölümde velilerin kişisel özelliklerini doldurabileceği kişisel bilgilere yer verilmiş üçüncü ve son bölümde de görüşme sorularına yer verilmiştir.

Görüşme formlarının geliştirilmesi ve soruların oluşturulması sürecinde belirli kriterler göz önünde bulundurulmuştur. Bu kriterler, basit cümlelerle kolay anlaşılabilir açık uçlu sorular sormaya çalışma, görüşülen kişilerin anlayacağı odak sorular sorma, yönlendirmekten kaçınma ve alternatif ve sonda sorular hazırlama şeklinde sıralanabilir. Sorular danışman öğretim üyesinin ve yine Necmettin Erbakan Üniversitesi'nden üç öğretim görevlisinin görüşleri ve destekleri alınarak hazırlanmıştır. Hazırlanan sorular SEDEP yürütme kurulu üyelerine de gösterilmiş amaca ulaştıracak nitelikte olması hususunda onların görüşleri de alınarak kararlaştırılmıştır. Görüşme formunda yer alan soruların bu ilkelere göre hazırlanması nitel bir araştırmanın geçerliliği ve güvenilirliği açısından önemlidir.

4. Verilerin Analizi ve Yorumlanması

Araştırmamızda verilerin analizinde betimsel analizden yararlanılmıştır. Betimsel analiz, gözlenen davranışa yol açan temel gerekçelerin ve bu davranışın ardındaki niyetin ortaya çıkartılmasını kapsayan bir süreçtir. İncelenen davranışın ortaya çıktığı daha geniş

toplumsal ve tarihsel bağlam da betimleme sürecinin önemli parametreleridir. Betimsel analiz, toplumsal bağlam, grup, örgüt, kurum ve kültür bileşenlerini kapsamaktadır (Dey, 1993).

Nitel bir araştırmada geçerlik ve güvenilirlik çok önemlidir. Geçerlik ve güvenilirliğin önemli ölçütlerinden biri toplanan verilerin ayrıntılı bir şekilde rapor edilmesi ve araştırmacının aynen alıntılardan yola çıkarak yorumlara varmasıdır. (Yıldırım & Şimşek, 2006: 257) Bu nedenle araştırmada toplanan verilerden alıntıya mümkün olduğunca fazla yer verilmiştir. Yani toplanan veriler herhangi bir yorum katılmadan sunulmuş ve verilerin yorumu daha sonra yapılmıştır.

5. Bulgular ve Yorumlar

Konya ili Selçuklu İlçesinde 2012-2013 yılı eğitim-öğretim döneminde başlayıp aralıksız devam eden SEDEP'in etkililiği ve verimliliğinin araştırılması amacı ile 17 okuldan öğrenci velilerine görüşme formları dağıtılmıştır. Bu görüşme formlarının analizleri veliler açısından ayrı ayrı değerlendirilmeye tabi tutulmuştur. Bu bölümde veli görüşlerine dayalı bulgulara yer verilecektir.

5.1. Veli Görüşlerine Dayalı Bulgular

Konya ili Selçuklu ilçesindeki on yedi farklı okuldan altmış sekiz öğrenci velisine SEDEP ile alakalı alt problem olarak görülen hususlarla ilgili sekiz adet soru sorulmuştur. Öğrenci velileri V1, V2, V3, V4...V68 şeklinde numaralandırılmıştır. Öğrenci velilerine sorulan sorulara verilen cevaplara ait bulgular aşağıdadır.

Tablo1: Velilerin, SEDEP kapsamında dağıtılan materyalleri yerinde ve yeterli bulup bulmadıkları ve eğer yetersiz ise eklenmesi veya çıkartılmasını istedikleri materyal önerileri

Görüşler	N (Kişi)	% (Yüzde)
Yeterli	53	77,9
Kısmen Yeterli	11	16,2
Üç Boyutlu İlgili Çekici Materyaller Olmalı	11	16,2
Beceriye Dönük Materyaller Olmalı	5	7,4
Eğitici Oyunlar Dağıtılabılır	4	5,9
Bilgi İçerikli Olmalı	2	2,9
Türk Tarihini İçeren Kitaplar İstiyorum	2	2,9
Sayısı Artmalı	2	2,9
Uygun Değil	1	1,5
Silah ve Şiddeti Özendiriyor	1	1,5
Dayanıklı Olmalı	1	1,5
Yaş Gruplarına Göre Çizelge Olmalı	1	1,5
Seviyenin Çok Üstünde Metin İçerikleri Var	1	1,5
Çok Fazla Arapça Kelime Var	1	1,5
Eser Sayısı Arttırılabilir	1	1,5
Her Değer İçin Sinema Filmi Olmalı	1	1,5
İlkokullar için Yeterli Ortaokul ve Lise için Materyale Gerek Yok	1	1,5
Materyaller Değerlerle Uyumsuz Olabiliyor	1	1,5
Amacının Dışına Çıkıp Din Dersine Dönüşüyor	1	1,5
Proje Çalışmaları Olmalı	1	1,5
Birinci Sınıf Etkinliklerini Çocuğum Severecek Yapıyor	1	1,5

Tablo 1'e göre velilere SEDEP kapsamında dağıtılan materyalleri yerinde ve yeterli bulup bulmadıkları ve eğer yetersiz ise eklenmesi veya çıkartılması istenilen materyal önerileri konusundaki görüşleri sorulduğunda, 53 veli (%77,9) materyallerin yeterli olduğunu ifade ederken, 11 veli (%16,2) kısmen yeterli olduğunu ifade etmişlerdir. Katılımcılardan 11 veli (%16,2) üç boyutlu ilgili çekici materyallerle desteklenmesi gerektiğini ifade ederken 5 veli (%7,4) beceriye dönük materyaller olması gerektiğini, 4 veli (%5,9) de eğitici oyunlar dağıtılabileceğini dile getirmiştir. Ayrıca katılımcılardan 2 veli (%2,9) bilgi içerikli olması gerektiğini söylerken, 2 veli (%2,9) Türk tarihini içeren kitaplar olması gerektiğini, 2 veli (%2,9) de materyallerin sayısının artması gerektiğini ifade etmişlerdir. Materyaller uygun değil, silah ve şiddeti özendiriyor, daha dayanıklı olmalı, yaş gruplarına göre çizelge olmalı, seviyenin çok üstünde metin içerikleri var, çok fazla Arapça kelime var, eser sayısı artırılabilir, her değer için sinema filmi olmalı, amacının dışına çıkıp din dersine dönüşüyor, proje çalışmaları olmalı, birinci sınıf etkinliklerini çocuğum severecek yapıyor diyen katılımcılar ve oranları da tablo 1'de gösterilmiştir.

Velilerin verdikleri cevaplara bakıldığında materyallerin büyük oranda yerinde ve yeterli görüldüğü anlaşılmaktadır. Ancak katılımcıların görüşleri dikkate alınarak üç boyutlu daha ilgi çekici olan, beceriye dönük, bilgi içerikli, her değer için sinema filmi gibi materyal çalışmalarının da yapılması gerektiği görülmektedir.

Tablo 2: Velilerin SEDEP etkinliklerini yeterli ve verimli bulup bulmadıkları, eklenmesini veya çıkartılmasını istedikleri etkinlik önerileri

Görüşler	N (Kişi)	% (Yüzde)
Yeterli ve verimli	51	75,0
Aile katılımı daha fazla olmalı	10	14,7
Daha farklı etkinlikler istiyorum. Geliştirilmeli	9	13,2
Sanal boyutu da olmalı	6	8,8
Dini bilgi verilmeli, din vurgusu net olmalı	5	7,4
Sınıf ortamıyla sınırlı kalmamalı	4	5,9
Okul öncesine yönelik daha fazla etkinlik yapılmalı	4	5,9
MEB eğitim programlarında zaten değerler var	4	5,9
Türk kültürü içeriği açısından yetersiz	3	4,4
Bir değer tek bir ay olmayıp sürece dağıtılmalı	3	4,4
Motivasyona yönelik bir şeyler olabilir	2	2,9
Rol model kişilerle buluşulmalı	1	1,5

Tablo 2'ye göre velilerin SEDEP etkinliklerini yeterli ve verimli bulup bulmadıkları, eklenmesini veya çıkartılmasını istedikleri etkinlik önerileri ile ilgili görüşleri sorulduğunda, 51 veli (%75,0) etkinlikleri yeterli ve verimli bulurken 10 veli (%14,7) aile katılımı daha fazla olmalı görüşünü, 9 veli (%13,2) daha farklı etkinlikler istiyorum, geliştirilmeli görüşünü, 6 veli (%8,8) sanal boyutu da olmalı görüşünü dile getirmişlerdir. 5 veli (%7,4) dini bilgi verilmeli, din vurgusu net olmalı, 4 veli (%5,9) sınıf ortamıyla sınırlı kalmamalı, 4 veli (%5,9) okul öncesine yönelik daha fazla çalışılması gerektiğini, 4 veli de (%5,9) MEB eğitim programlarında zaten değerler olduğu için ayrı bir çalışmaya gerek olmadığını ifade etmişlerdir. Türk kültürü içeriği açısından yetersiz olduğunu ifade eden, bir değer tek bir ay olmayıp sürece dağıtılmalı diyen, motivasyona yönelik bir şeyler olabilir ve rol model kişilerle buluşulmalı görüşünü dile getiren katılımcıların oranları da tablo 2 de gösterilmiştir.

Velilerin SEDEP etkinlikleri ile ilgili soruya verdikleri cevaplardan anlaşıldığına göre etkinlikler genelde yeterli ve yerinde görülmektedir. Ancak aile katılımını daha fazla sağlayacak, motivasyonu artıracak, sanal ortama da hitap eden, din duygusunu arttıracak etkinliklerin geliştirilmesi gerektiği anlaşılmaktadır.

Etkinliklerle ilgili görüş bildiren ve öneride bulunan velilerden bir görüş aşağıdaki gibidir.

V7: Çocuklara verilen ürünler için sanal ortamda sınav tarzı bir blok açılabilir böylece çocukların ürünleri okuyup okumadığı kontrol edilebilir.

Tablo 3: Velilerin SEDEP çalışmaları ile birlikte çocuklarının davranışlarında gördükleri değişimler ve bu değişimlere verilen örnekler

Görüşler	N (Kişi)	% (Yüzde)
Sorumluluk bilinci arttı	21	30,9
Hayır değişiklik yok	13	19,1
Saygısı arttı	13	19,1
Yardımlaşma duygusu gelişti	10	14,7
Arkadaşlarıyla daha iyi geçiniyor	10	14,7
Çizelge ile temizlik ve öz bakım iyi geldi	9	13,2
Daha hoşgörülü ve merhametli oldu	9	13,2
Çevreye duyarlılığı arttı	7	10,3
Özgüven sahibi oldu	6	8,8
Doğruluk ve dürüstlük duygusu gelişti	6	8,8
Sevgi bilinci arttı	5	7,4
Meraklılık ve araştırma düzeyi arttı	5	7,4
Düzenli oldu	4	5,9
Anlayışlı, hassas oldu	4	5,9
Adalet duygusu gelişti	2	2,9
Öz denetim bilinci arttı	2	2,9
Dini konulara ilgi duymaya başladı	2	2,9
Amacı dışına çıktığını düşünüyor çocuğuma etkinliklerde müsaade etmiyorum	1	1,5
Paylaşmak ve cömertlik duygusu gelişti	1	1,5
Sabır bilinci gelişti	1	1,5
Empati duygusu arttı	1	1,5
Sanata ilgisi arttı	1	1,5

Tablo 3'e göre velilere, SEDEP çalışmaları ile birlikte çocuklarının genel olarak davranışlarında değişimler gözleyip gözlemedikleri, değişme var ise bu değişimlere örnekler vermeleri istenmiştir. Katılımcılardan 21 veli (%30,9) sorumluluk bilinci gelişti, 13 veli (%19,1) davranışlarında değişiklik olmadığını, 13 veli (%19,1) daha saygılı olduğunu, 10 veli (%14,7) yardımlaşma bilincinin geliştiğini, yine 10 veli (%14,7) arkadaşlarıyla daha iyi geçindiğini ifade etmişlerdir. Yine katılımcılardan 9 veli (%13,2) çizelge ile temizlik ve öz bakım davranışında iyileşme olduğunu 9 veli (%13,2) daha hoşgörülü ve merhametli olduğunu, 7 veli (%10,3) çevreye duyarlılığının arttığını, 6 veli (%8,8) özgüveninin arttığını, 6 veli (%8,8) doğruluk ve dürüstlük anlayışının geliştiğini, 5 veli (%7,4) sevginin önemini anladığını, 5 veli (%7,4) meraklılık ve araştırma düzeyinde artış olduğunu ifade etmişlerdir. Daha düzenli olduğu, anlayışlı ve daha hassas olduğu, adaletli, özdenetim sahibi olduğu, dini konulara ilgi duymaya başlaması, SEDEP'in amaç dışına çıktığını ve etkinliklere

katılmasına müsaade etmediğini, paylaşmak ve cömertlik hususunda daha duyarlı olduğunu daha sabırlı, empati kuran ve sanata ilgisinin arttığına dair görüşleri olan katılımcıların oranları da tablo 3’te gösterilmiştir. Velilerin bu soruya verdikleri cevaplar analiz edildiği zaman SEDEP çalışmalarının çocukların davranışlarında olumlu yönde değişimlere önemli ölçüde katkı sağladığı görülmektedir. Ancak 13 velinin davranışlarında bir değişiklik olmadığını ifade etmesi üzerinde durulması gereken bir konu olarak dikkatimizi çekmektedir.

SEDEP çalışmaları ile çocuklarının davranışlarında değişiklik ile ilgili görüş beyan eden velilerden bir görüş aşağıdaki gibidir.

V16: *Bu kapsamda kızımda yardımlaşma hoşgörü sevgi saygı gibi konuları araştırması ve ilgisi arttı.*

Tablo 4: SEDEP uygulamalarına öğretmenlerin ve idarecilerin yaklaşımı, katılımı ve sahiplenmesi ile ilgili veli görüşleri

Görüşler	N (Kişi)	% (Yüzde)
Öğretmenlerin tavrı çok iyi	50	73,7
Gereken önem verilmekte	32	47,1
İdareciler çok önemsiyor	25	41,5
Bilinçli ve katılımcılar	14	20,6
Öğretmen ve öğrenciler materyalleri daha iyi değerlendirmeli	7	10,3

Tablo 4’e göre velilere SEDEP uygulamalarına öğretmenlerin ve idarecilerin yaklaşımı, katılımı ve sahiplenmesi hakkındaki görüşleri sorulmuştur. Velilerden 50 veli (%73,7) öğretmenlerin tavrı çok iyi, 32 veli (%47,1) gereken önem verilmekte, 25 veli (%41,5) idareciler çok önemsiyor, 14 veli (%20,6) bilinçli ve katılımcı, 7 veli (%10,3) öğretmen ve öğrenciler materyalleri daha iyi değerlendirmeli şeklinde ifade etmişlerdir.

Bulgulardan anlaşılacağı üzere SEDEP uygulamalarına öğretmenlerin ve idarecilerin sahip çıkması konusunda veliler olumlu görüş bildirmişlerdir. Ancak materyallerin daha iyi ve daha doğru değerlendirilmesi gerektiğini ifade eden görüşler dikkate alınmalıdır.

Tablo 5: Velilere göre SEDEP’in kazandırmak istediği davranışların daha kalıcı olabilmesi için anne babaların yapması gerekenler

Görüşler	N (Kişi)	% (Yüzde)
Aileler değerleri günlük hayatlarına yansıtmalı	43	63,2
Aile içi etkinlikler yapılmalı	25	36,8
İstikrarlı ve katılımcı olmalı	21	30,9
Basılı eserlerin okunmasını takip etmeli	5	7,4
Değerler önemsenmeli	4	5,9
Zaman ayırmalı ve ısrarcı olmalı	1	1,5

Tablo 5'e göre velilere SEDEP'in kazandırmak istediği davranışların daha kalıcı olabilmesi için anne babaların neler yapması gerektiği sorulduğunda 43 veli (%63,2) aileler değerleri günlük hayatlarına yansıtmalı, 25 veli (%36,8) aile içi etkinlikler yapılmalı, 21 veli (%30,9) istikrarlı ve katılımcı olmalı, 5 veli(%7,4) basılı eserlerin okumasını takip etmeli, 4 veli (%5,9) değerler önemsenmeli, 1 veli (%1,5) zaman ayırmalı ve ısrarcı olmalı diye cevap vermişlerdir.

Velilerin bu soruya verdikleri cevaplar tahlil edildiği zaman ortaya çıkan tablo esas probleme dikkat çekmektedir. Toplum olarak değerlerimize uygun bir hayat yaşayamadığımız ve çocuklarımıza örnek olamadığımız görülmektedir. Ayrıca çocuklarımızla daha fazla nitelikli zaman geçirilmesi, okulda dağıtılan materyallerin takip edilmesi ve amacına uygun değerlendirilmesi gerektiği anlaşılmaktadır.

Konu ile ilgili görüş bildiren velilerden bir görüş aşağıdaki gibidir.

V35: *Kazanım ancak öğrenilen fiziki ortamda uygulanırsa kalıcı olacaktır. Anne ve babalar bunu öncelikle kendi hayatlarında uygulamalı ki çocuğu için uygun rol model olabilsin.*

Tablo 6: Velilerin çocuklarında SEDEP aracılığı ile kazandığını gördükleri zaman mutlu oldukları değerler

Görüşler	N (Kişi)	% (Yüzde)
Saygı	25	36,8
İyi niyet	18	26,5
Hoşgörü	15	22,1
Özdenetim	15	22,1
Sorumluluk	14	20,6
Sevgi	12	17,6
Yardımlaşma	11	16,2
Adalet	11	16,2
Temizlik ve düzen	7	10,3
Doğruluk	7	10,3
Dostluk	7	10,3
Bilinçlilik	7	10,3
Dürüstlük	6	8,8
Tarihi ve dini konulara merakı	4	5,9
Sosyal gelişim	4	5,9
Tutumluluk	3	4,4
Mutluluk	2	2,9
Hayvan sevgisi	1	1,5

Tablo 6'ya göre velilere çocuklarında SEDEP aracılığı ile kazandığını gördükleri zaman mutlu oldukları değerlerle ilgili düşünceleri sorulmuştur. Bu soruya katılımcılardan 25 veli (%36,8) saygı, 18 veli (%26,5) iyi niyet, 15 veli (%22,1) hoşgörü, 15 veli (%22,1) özdenetim,

14 veli (%20,6) sorumluluk, 12 veli (%17,6) sevgi, 11 veli (%16,2) yardımlaşma, yine 11 veli (%16,2) adalet değerleri şeklinde cevap vermişlerdir. Ayrıca temizlik ve düzen, doğruluk, dostluk, daha bilinçliler, dürüstlük, tarihi ve dini konularda merakı arttı, sosyal gelişim, tutumluluk, mutluluk, hayvan sevgisi arttı şeklinde cevap veren katılımcıların görüşleri ve oranları da tablo 6'da gösterilmiştir.

Elbette her anne baba çocuklarının değerlere uygun yaşamalarından, olumlu davranışlar göstermesinden, güzel ahlak sahibi olmasından dolayı mutlu olur. Bu soruya da veliler saygı, iyi niyet, hoşgörü, özenetim, sorumluluk ve sevgi öncelikli olmak üzere çocuklarının SEDEP aracılığı ile kazandıkları davranışları sıralayarak cevap vermişlerdir.

Tablo 7: Velilerin SEDEP ile kazandırılmaya çalışılan değerler dışında çocuklarına kazandırmaya çalıştıkları değerler

Görüşler	N (Kişi)	% (Yüzde)	Görüşler	N (Kişi)	% (Yüzde)
Büyüklere saygı	14	20,6	Çevreyi temiz tutma	2	2,9
Özgüven	12	17,6	Atatürkçülük	2	2,9
Azim	11	16,2	Allah ve Peygamber sevgisi	2	2,9
Yardımsızlık	10	14,7	Bireysel sorumluluk	2	2,9
Merhamet	9	13,2	Dürüstlük	2	2,9
Aile bilinci	8	11,8	Sorumluluk	2	2,9
Güzel ahlak	8	11,8	Çalışkanlık	1	1,5
Vatan sevgisi	7	10,3	Kötü davranışları önleme	1	1,5
Milliyetçilik	6	8,8	Kanaat	1	1,5
Kul hakkı	6	8,8	Empati	1	1,5
Cesaret	5	7,4	Evrensel değerler	1	1,5
Tasarruf	4	5,9	Barış	1	1,5
Hoşgörü	4	5,9			

Tablo 7'ye göre velilerden SEDEP ile kazandırılmaya çalışılan değerler dışında başka hangi değerleri çocuklarına kazandırmaya çalıştıkları ile ilgili düşünceleri istenmiştir. Katılımcılardan 14 veli (20,6) büyüklere saygı, 12 veli (%17,6) özgüven, 11 veli (%16,2) azim, 10 veli (%14,7) yardımsızlık, 9 veli (%13,2) merhamet, 8 veli (%11,8) aile bilinci, yine 8 veli (%11,8) güzel ahlak, 7 veli (%10,3) vatan sevgisi, 7 veli (% 8,8) milliyetçilik, 7 veli (%8,8) Atatürkçülük, Allah ve peygamber sevgisi, bireysel sorumluluk, dürüstlük, sorumluluk, çalışkanlık, kötü davranışları önleme, kanaat, empati, evrensel değerler ve barış şeklinde cevap veren katılımcıların oranları da tablo 7'de gösterilmiştir.

SEDEP işleyeceği değerleri toplumda ihtiyaç duyulan öncelik sırasına göre belirlemektedir. Ancak SEDEP'in işlediği değerlerin dışında da çocukların kazanması gereken davranışlar vardır. İşte veliler bu soruya büyüklere saygı, özgüven, yardımsızlık, merhamet, aile bilinci başta olmak üzere çocuklarına kazandırmaya çalıştıkları davranışları sıralamışlardır.

Konu hakkında görüş bildiren velilerden bazılarının düşünceleri aşağıda verilmiştir.

V30: Bizler elimizden geldiği kadar çocuklarımızı vatana millete hayırlı evlatlar olarak yetiştirmeye çalışıyoruz. Fedakârlık, güvenilir olma, değer verme, merhametli olma gibi değerleri de vermeye çalışıyoruz.

V56: Dini değerlerini de, milli değerlerini de, Selçukluyu da, Osmanlıyı da, Türkiye Cumhuriyetini de, Alparslan'ı da, Fatih'i de, Mustafa Kemal Atatürk'ü de çocuklarımıza öğretiyorum.

Tablo 8: Velilerin öğrencilerde olduğu gibi topluma yönelik SEDEP çalışmasına benzer bir çalışmaya ihtiyaç olup olmadığı, ihtiyaç varsa neler yapılabileceği hakkındaki görüşleri

Görüşler	N (Kişi)	% (Yüzde)
Aile eğitimi yapılmalı	13	19,1
Uygulamalı eğitimler olmalı	12	17,6
Seminerler düzenlenmeli	11	16,2
Etkinliklerin sürekliliği önemli	7	10,3
Yeterli	6	8,8
Mahalle etkinlikleri düzenlenmeli	5	7,4
Sosyal etkinlikler olmalı	3	4,4
Yardımlaşma önemli	2	2,9
Tüm Türkiye 12 ay 12 değer	1	1,5
Bunları biliyor musunuz şeklinde veli bilgilendirmeleri yapılmalı	1	1,5
İletişim ve görevlendirme ile ilgili akıllı işaretler olabilir	1	1,5
Sosyal medya etkili kullanılmalı	1	1,5
Düzen olmalı	1	1,5
Evrensel değerler de olmalı	1	1,5

Tablo 8'e göre velilere SEDEP öğrencilerde değerler eğitimi amacıyla uygulanmaktadır. Benzer bir program ile topluma yönelik değerler eğitimine ihtiyaç olduğunu düşünüyor musunuz? Cevabınız evet ise topluma yönelik hangi çalışmalar yapılabilir sorusu yöneltildiğinde katılımcılardan 13 veli (%19,1) aile eğitimi yapılmalı, 12 veli (%17,6) uygulamalı eğitimler olmalı, 11 veli (%16,2) seminerler düzenlenmeli, 7 veli (%10,3) etkinliklerin sürekliliği önemli, 6 veli (%8,8) yeterli, 5 veli (%7,4) mahalle etkinlikleri düzenlenmeli şeklinde cevap vermişlerdir. Ayrıca sosyal etkinlikler olmalı, yardımlaşma önemli, tüm Türkiye 12 ay 12 değer, bunları biliyor musunuz şeklinde veli bilgilendirmeleri yapılmalı, iletişim ve görevlendirme ile ilgili akıllı işaretler olabilir, sosyal medya etkili kullanılmalı, düzen olmalı ve evrensel değerler de olmalı şeklinde cevap veren katılımcıların oranları da tablo 8'de gösterilmiştir.

Değerler eğitiminin en önemli ayaklarından biri de ailedir. Nasıl tek kanatla kuş uçmazsa sadece okulda alınan eğitimle çocuklar istenen düzeye gelemesin. Aileler bilinçli olmazsa, çocuklarının okulda öğrendiklerini evde tamamlamazlarsa çalışmalar sonuç vermez. Veliler de büyük ölçüde bu konuya dikkat çekmişlerdir.

Sonuç ve Öneriler

Sonuç

Günümüz dünyasında teknolojik gelişmelerle birlikte sınırlar ortadan kalkmış, bu durum kültürel ve sosyal yönden tüm halkların etkileşimini ve değişimini beraberinde getirmiştir. İletişim ve haberleşme araçları her eve girmiş, bu araçlar vasıtasıyla sanal ortamlar geliştirilmiş ve hiçbir fark gözetmeksizin herkesin bu ortamlarda buluşması sağlanmıştır. Teknolojik gelişmeler bir taraftan hayatı kolaylaştırırken diğer taraftan toplumların ahlaki yapısına zarar vermiştir. Toplumları ayakta tutan değerlerde yozlaşmalar görülmüş, egemen devletlere ait kültür emperyalizminin tehdidiyle karşı karşıya kalınmıştır.

Yaşanan bu toplumsal yozlaşmanın ahlaki değerleri erozyona uğrattığı müşahade edilmektedir. Yükselen şiddet eğilimleri, anne-babaya, öğretmene, yetkili kişilere karşı gelme ve isyan, sahtekârlıkta artış, yalan söyleme, yolsuzluk, hırsızlık, iş ahlakında düşüş, kişisel ve toplumsal sorumluluk bilincinde azalma, kendine zarar verici davranışlarda (madde bağımlılığı, intihar vb.) artış tüm dünyada insanlık sorunu haline gelmiştir. Bu sorunlarla mücadele etmenin en sahil ve sağılam yolu ahlaki değerleri ön plana çıkaran pedagojik bir yaklaşımla hareket etmektir.

Okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin okulları değerlere göre yönetmesi okulların amaçlarına ulaşmasında değerlerden yararlanılması, çalışanların çabalarına değer verilmesi, çalışanların değerlerinin ve örgütsel değerlerin yönetime katılması gibi açılardan önem taşımaktadır. Bu denli öneme sahip değer eğitiminde kamu kurumları ve yerel yönetimlerin katkıları da olmalıdır. Türkiye’de değerler eğitimi açısından önemli uygulamalarından biri de SEDEP’tir. SEDEP Konya’nın Selçuklu ilçesinde öğrenim gören okul öncesi, ilkokul, ortaokul, imam hatip ortaokulu ve lise öğrencilerine yönelik olarak uygulanmaktadır. Öğrencilerin; sorumluluklarını taşıyabilecekleri, makul seçimler yapabilmelerine imkân sağlayacak bilgi, beceri ve yeteneklerin geliştirilmesi amaçlanmıştır.

SEDEP 2012-2013 eğitim-öğretim yılında başladığı faaliyetlerine milyonlarca yayın, binlerce poster, binlerce anket formu, binlerce broşür ve yüzlerce etkinlik sığdırmıştır. Öğrencilerin gelişimsel düzeyleri çerçevesinde belirlenen sekiz temel değer eksene almıştır. Proje ile değerlerimizin kazanılmasını akademik başarı kadar önemli gören bir bilincin paylaşılıp benimsenmesine katkı sunulmaktadır. Temel insani değerlerin kazandırılması olarak tanımlanabilecek bu çaba, Türk Millî Eğitim Temel Kanunu ve ders programlarının kazanımları incelendiğinde de açıkça görülmektedir. Toplamda 5 eğitim-öğretim yılını tamamlayan ve 6. eğitim öğretim yılında da 223 okulda 132 bin öğrenci ve velisine yönelik etkinlikler düzenlemiş ve düzenlemeye devam etmektedir. SEDEP değerler eğitimi açısından gerek dünyada gerekse Türkiye’de örnek bir projedir.

Araştırma sonunda materyallerin yeterli olduğu, bununla birlikte üç boyutlu ilgi çekici materyallerle desteklenmesi, beceriye dönük materyaller olması gerektiği ve eğitici oyunlar dağıtılabileceği belirlenmiştir. SEDEP, kesinlikle değerler konusunda öğrencilerde bir farkındalık oluşturmuştur. Öğrenci velileri SEDEP uygulamaları sonucu özellikle büyüklere saygı, sevgi, yardımlaşma, sorumluluk, sabır, temizlik hoşgörülü olma gibi hususlarda çocuklarında önemli ilerlemeler gördüklerini ifade etmişlerdir. Velilerin büyük çoğunluğu materyalleri ve yapılan etkinlikleri olumlu ve yeterli bulmaktadır. Bunun yanı sıra SEDEP diye ayrı bir program uygulamaya gerek olmadığını derslerin içinde değerlerin işlenmesi gerektiğini düşünen veliler de vardır. Yine velilerden çoğu SEDEP'le birlikte çocuklarının davranışlarında önemli değişikliklerin olduğunu ifade etmişlerdir. Bu değişikliklerden diğerlerinin yanında çevreye duyarlılıklarının artması, meraklılık ve araştırma isteklerinin artması ve sanata ilgilerinin artması şeklinde verilen cevaplar dikkat çekicidir. Çocuklarının davranışlarında bir değişiklik olmadığını ifade eden veliler de vardır.

Velilere göre öğretmenler ve idareciler SEDEP konusunda bilinçli ve katılımcı olarak gereken önemi vermekte ve sahiplenmektedirler. Velilerin SEDEP değerlerinin öğrencilerde daha kalıcı olması hususunda verdikleri cevaplara baktığımız zaman asıl problemin anne babaların çocuklarına örnek olmadıkları ve çocukları ile nitelikli zaman geçiremedikleri gerçeğinin ortaya çıkmasıdır.

Elbette her anne baba çocuklarının değerlere uygun yaşamalarından, olumlu davranışlar göstermesinden, güzel ahlak sahibi olmasından dolayı mutlu olur. Veliler saygı, iyi niyet, hoşgörü, özdenetim, sorumluluk ve sevgi öncelikli olmak üzere çocuklarının SEDEP aracılığı ile kazandıkları davranışları sıralayarak mutluluklarını ifade etmişlerdir.

SEDEP işleyeceği değerleri toplumda ihtiyaç duyulan öncelik sırasına göre belirlemektedir. Ancak SEDEP'in işlediği değerlerin dışında da çocukların kazanması gereken davranışlar vardır. İşte veliler büyüklerine saygı, özgüven, merhamet, cesaret, empati, kul hakkı, aile bilinci başta olmak üzere çocuklarına kazandırmaya çalıştıkları davranışları sıralamışlardır.

Değerler eğitiminin en önemli ayaklarından biri de ailedir. Toplumun yapısını ve çekirdeğini oluşturan aile ne kadar sağlam olursa toplum da o kadar sağlam olacaktır. Veliler de bu gerçeğe dikkat çekerek ailelere yönelik bir takım çalışmaların yapılması gereğine işaret etmişlerdir.

Öneriler

SEDEP'in etki alanını genişletebilmek, hedeflerine ulaşmasını sağlayabilmek, kazanılan davranışları kalıcı hale getirebilmek, değerlerine sahip çıkan bir nesil yetiştirebilmek için velilerimiz bir takım önerilerde bulunmuşlardır.

SEDEP materyalleri üç boyutlu ilgi çekici ve beceriye dönük materyaller olmalı. Eğitici oyunlar dağıtılmalı ve her değer için sinema filmi olmalı. Öğretmen ve öğrenciler materyalleri daha iyi değerlendirmelidir.

Etkinliklerin sanal boyutu da olmalı, dini bilgi verilmeli, din vurgusu net olmalı, aile katılımını artıracak etkinlikler planlanmalıdır.

Değerlerin kalıcı olabilmesi için aileler değerleri günlük hayatlarına yansıtmalı, aile içi etkinlikler yapılmalı, aileler basılı eserlerin okunmasını takip etmelidir.

Ailelere yönelik uygulamalı eğitimler olmalı, mahalle etkinlikleri düzenlenmeli, sosyal medya etkili kullanılmalıdır.

Kaynakça

Aydın, M. Z. ve Gürler, A. Z. (2012). *Okulda değerler eğitimi: yöntemler etkinlikler kaynaklar*. Ankara: Nobel Yayın.

Baltacı, A. (2018) Nitel araştırmalarda örnekleme yöntemleri ve örnek hacmi sorunsalı üzerine kavramsal bir inceleme. *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(1), 231-274.

Creswell, J. W. (1998). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five tradition*. Thousand Oaks, CA, US: Sage Publications.

Dey, I. (1993). *Qualitative data analysis: a user-friendly guide for social scientists*. London: Routledge Publications.

Ekşi, H. ve Katılmış, A. (2011). *Karakter eğitimi el kitabı*. Ankara: Nobel Yayın.

Genç, S. Z. ve Eryaman, M. Y. (2008). Değişen değerler ve yeni eğitim paradigması. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9 (1), 89-102

Kasapoğlu, A. (1992). Sosyoloji öğrencilerinin sosyal değer ve tutumları, *Ankara Üniversitesi Dil Tarih Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 35(1), 141-158

Kıncal, R. (2007). *Vatandaşlık bilgisi*, Ankara: Nobel Yayın.

TDK (2016). Büyük Türkçe Sözlük. <http://tdkterim.gov.tr/bts/>. Erişim Tarihi: 10.12.2016

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2004). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin.

<http://www.selcukludegerleregitimi.com>. Erişim Tarihi: 05.01.2018